

ภาระภาษีอากรของไทย*

มนูญ พาหิรช

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาษีอากรนับว่าเป็นภาระโดยตรงของผลเมืองด้วยทั้งหลายที่จะช่วยกันเสียสละส่วนรายได้ของตนให้รัฐบาลนำไปใช้จ่ายบริหารประเทศ ว่ากันโดยทางทฤษฎีแล้ว หลักเกณฑ์การกำหนดแนวทางของการเสียสละรายได้ส่วนตนให้แก่รัฐบาลอาจจะพิจารณาได้เป็น ๒ ทางด้วยกันคือ พิจารณาจากขีดความสามารถของแต่ละบุคคลในอันที่จะแบ่งรายได้ให้แก่รัฐ หรืออาจจะพิจารณาจากประโภชน์ที่บุคคลได้รับจากบริการต่าง ๆ ของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าเราจะพิจารณาจากหลักเกณฑ์ของทฤษฎีใด ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า รัฐบาลจำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากประชาชนในชาติเพื่อให้การบริหารประเทศสามารถที่จะดำเนินการไปได้ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การเป็นผลเมืองของประเทศไทยที่มีรัฐบาลเป็นแกนกลางในการบริหารนั้น ผลเมืองทุกคนควรที่จะต้องยอม

แบ่งภาระภาษีควบคู่ไปด้วยไม่ว่าจะสมัครใจหรือไม่สมัครใจก็ตาม

เนื่องจากภาษีอากรเป็นภาระที่ตกอยู่กับผลเมืองทุกคน ความรู้และความเข้าใจถึงลักษณะของการกระจายภาระภาษีอากรนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดนโยบายการคลังของประเทศไทย การศึกษาในเรื่องนี้มักจะกระทำในรูปแบบของการวิเคราะห์การกระจายภาระภาษีอากรของครอบครัวที่มีรายได้ระดับต่าง ๆ ทั่วประเทศ แต่ถ้าข้อมูลเอื้ออำนวยว่ายให้เราสามารถขยายการศึกษาออกไป โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบการกระจายภาระภาษีอากรของครอบครัวในชนบท เปรียบเทียบกับครอบครัวในเมือง เป็นต้น โดยเหตุที่ความรู้ในเรื่องของการกระจายภาระภาษีอากรเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องรู้เพื่อการกำหนดนโยบายภาษีอากร ต่างประเทศได้ให้ความสนใจ และทำการศึกษาในเรื่องดังกล่าววนี้มาเป็นเวลา

* รายงานในบทความฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของผู้เขียนในหัวข้อเรื่อง “Tax Incidence: A Case Study of Thailand” มหาวิทยาลัยขaway สาธารณรัฐเชก โดยเหตุที่ผู้เขียนมีเวลาอย่างมากในการเขียนบทความฉบับนี้ การใช้ด้อยคำภาษาและภาษาที่ครั้งหนึ่งเนื้อเรื่องของเชกอาจจะบกพร่องไปบ้าง ผู้ที่สนใจรายละเอียดของเรื่องนี้อาจจะก้าวได้จากวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน ซึ่งมีอยู่ที่ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เกือบ ๔๐ ปีแล้ว สำหรับประเทศไทยนั้น อาจกล่าวได้ว่าความสนใจและการศึกษาวิเคราะห์การกระจายภาระภาษีอากรเพิ่งจะเริ่มต้นในรัฐปี ๒๕๑๖ นี้เอง ทั้งๆ ที่ประเทศไทยได้นำเอาระบบภาษีอากรแบบตะวันตกมาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ เรายาจะสังเกตได้ว่าในอดีตที่ผ่านมา นั้นนโยบายการคลังด้านภาษีอากรของไทยมักจะเน้นหนักในเรื่องของการเพิ่มรายได้ของรัฐโดยการเพิ่มอัตราภาษีเฉพาะอย่างยิ่งภาษีสินค้าเข้า โดยที่อาจจะยังไม่รู้ว่าภาระภาษีอากรจะตกลงต่างๆ นั้นก็การกระจายไปในลักษณะใด หรือผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีนั้นจะกระทบกระเทือนกับบุคคลใด มากน้อยเพียงใด ดังนั้นผลกระทบกระเทือนต่างๆ ที่เกิดขึ้นมักจะอยู่ในรูปของการคาดคะเนแทนทั้งสิ้น ในด้านการจัดเก็บภาษีอากรนั้น ก็คงเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าประเทศไทยได้นำความรู้และวิชาการสมัยใหม่มาใช้ในการจัดเก็บภาษี แต่ผลของการจัดเก็บภาษีอากรนั้นยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจนัก สาเหตุที่สำคัญน่าจะเกิดจากตัวบุคคลผู้บริหารการจัดเก็บเป็นสำคัญ การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรในลักษณะที่มุ่งจะแสดงให้ผลประโยชน์ส่วนตนนั้น ทำให้การบังคับจัดเก็บภาษีอากรมีลักษณะเลือยชาและไร้ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ลักษณะดังกล่าวจะเป็นตัวช่วยส่งเสริมให้การหลบเลี่ยงและการหลบหลีกภาษีอากรเป็นที่นิยมแพร่หลาย ผลลัพธ์ที่เห็นอย่างชัดเจนก็

คือการขาดรายได้ที่รัฐควรจะได้เป็นจำนวนมหาศาลและจะเป็นผลให้ภาระภาษีอากรต้องตกหนักอยู่กับกลุ่มนักหุ้นใหญ่ซึ่งมีฐานะยากจนหรือปานกลางมากยิ่งขึ้น

โครงการสร้างภาษีอากรของไทย

ถ้าจะพิจารณา กันอย่างผิวนอกแล้ว จะเห็นได้ว่า บุคคลเพียงกลุ่มน้อยเท่านั้นที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมด้า บุคคลกลุ่มใหญ่ช่าวไร่ชานนาหรือบุคคลที่มีระดับรายได้ต่ำๆ ไม่อยู่ในข่ายของการเสียภาษีดังกล่าว แต่โดยเหตุที่ภาษีอากรของไทยประกอบด้วยภาษีทางตรงและระบบภาษีทางอ้อม จะเห็นได้ว่าบุคคลทุกคนนั้นต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐไม่ทางตรงก็ทางอ้อม หรือทางสองอย่าง สิ่งที่น่าสังเกตก็คือช่าวไร่ชานนาของไทยมีความสำนึกร่วมกันในความเป็นเจ้าของภาษีน้อยมาก ทงนี้อาจจะเป็น เพราะเหตุที่ว่าความรู้สึกที่ตนไม่ได้เสียภาษีทางตรงทำให้ลืมนึกถึงข้อเท็จจริงที่ว่ารายจ่ายของตนในการซื้อสินค้าต่างๆ นั้น ได้รวมถึงการเสียภาษีทางอ้อมอยู่แล้ว การขาดสำนึกร่วมกันในความเป็นเจ้าของภาษีนั้นจะมีผลต่อความสำนึกร่วมกันในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนือการศึกษาภาระภาษีอากร

ส่วนประกอบของโครงการสร้างภาษีอากรของประเทศไทยในระหว่างปี ๒๕๑๒ - ๒๕๑๕ อาจจะพิจารณาได้จากตารางที่ ๑ จะเห็นได้ว่า

รายรับของรัฐบาลในแต่ละปี ส่วนใหญ่จะเป็นรายรับในรูปของภาษีที่ทางอ้อมซึ่งคิดโดยอัตราเฉลี่ยแล้วจะเป็นประมาณ ๗๖% จากรายรับภาษีอากรทั้งหมดในช่วงเวลาดังกล่าวเฉพาะภาษีสินค้าเข้าและภาษีการค้ารวมกันแล้วให้รายรับแก่รัฐบาลเป็นจำนวนมากกว่าครึ่งของรายรับทั้งหมดสำหรับภาษีท่างต่างนั้น ถึงแม้ว่าจะมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี แต่ก็ให้รายรับแก่รัฐบาลประมาณ ๑๓% เท่านั้น โดยเหตุที่รายรับส่วนใหญ่ของรัฐบาลเป็นภาษีที่ทางอ้อมซึ่งมีลักษณะของภาษีเพื่อการบริโภคและโดยข้อสมมุติที่ว่าภาษีเพื่อการบริโภค มีลักษณะที่เพิ่มขึ้นแบบลดลงอย

(regressive) ดังนั้นโครงสร้างของภาษีอากรลักษณะนี้อาจจะไม่ช่วยให้การกระจายรายได้เป็นไปในลักษณะที่ดีขึ้นได้

การกระจายรายได้ของไทย

การกระจายรายได้นั้น ถ้าจะพูดกันอย่างง่ายๆ แล้วหมายถึงลักษณะของเบอร์เซ็นต์ของรายได้ที่กระจายอยู่ในมือของกลุ่มชนผู้มีรายได้ระดับต่างๆ กัน ถ้าการกระจายรายได้มีลักษณะที่เท่าเทียมกันมากขึ้นเท่าใดเบอร์เซ็นต์ของรายได้และเบอร์เซ็นต์ของครอบครัวจะมีความแตกต่างกันน้อยลงเท่านั้น การวัดการกระจายรายได้

ตารางที่ ๑

โครงสร้างภาษีอากรของประเทศไทย ๒๕๑๒-๒๕๑๔

รายได้ของรัฐบาล	๒๕๑๒	๒๕๑๓	๒๕๑๔	เฉลี่ย
ภาษีรายได้บุคคลธรรมดา	๗.๐	๗.๖	๘.๓	๗.๖
ภาษีรายได้บริษัท	๔.๐	๔.๓	๔.๖	๔.๓
ภาษีสินค้าเข้า	๓๒.๔	๓๑.๖	๓๐.๙	๓๑.๔
ภาษีสินค้าออก	๕.๐	๕.๐	๕.๔	๕.๔
ภาษีการค้า	๒๐.๓	๒๑.๗	๒๒.๕	๒๑.๖
ภาษีเฉพาะอย่าง	๑๖.๐	๑๗.๙	๑๙.๔	๑๗.๙
ภาษีอื่น ๆ	๓.๔	๒.๖	๒.๓	๒.๔
ภาษีผูกขาด	๓.๗	๓.๕	๔.๖	๔.๐
ค่าภาคหลวง	๒.๒	๒.๓	๒.๓	๒.๓
ค่าธรรมเนียมและใบอนุญาต	๒.๐	๒.๒	๒.๐	๒.๑
	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

ที่มาของข้อมูล รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย (กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕) ตาราง II. ๑

มีวิธีวัดในหลายรูปแบบด้วยกัน แต่วิธีการวัด การกระจายรายได้ที่นิยมแพร่หลายกันมากก็คือ การหาค่า Gini coefficient ซึ่งจะให้ค่าระหว่าง ศูนย์ (การกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันอย่าง สมบูรณ์) และหนึ่ง (รายได้ที่ไม่มีการกระจาย เลย) โดยปกติแล้วค่าของการกระจายรายได้ที่ อาจถือว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจก็คือ .3 หรือต่ำ กว่านั้น เพราะโดยข้อเท็จจริงแล้วไม่มีรายได้ของ ประเทศไทยในโลกที่จะตกอยู่กับกลุ่มคนเพียง กลุ่มเดียว สำหรับประเทศไทยตารางที่ ๒ ข้าง ล่างนี้แสดงค่าของ Gini coefficient สำหรับปี ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๔ ค่าดังกล่าวหมายความจากคำ นิยามของรายได้ ๓ แบบด้วยกัน สำหรับรายได้ ที่เป็นตัวเงินนั้น หมายถึงรายได้ในรูปของค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ยและกำไร ซึ่งเป็นค่าจ้างด้วย ที่ใช้ในการสำรวจการใช้จ่ายของประเทศไทย โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ รายได้ในแบบที่สอง คือรายได้ของครอบครัว (household income)

เป็นรายได้ที่เป็นตัวเงินหากกับรายได้ที่เป็นสิ่ง ของ (income in kind) รายได้แบบที่ ๓ คือราย ได้แบบที่ ๒ เพิ่มด้วยรายได้ในรูปอื่น ๆ อาทิ เช่น รายได้ส่วนที่แจ้งไว้ต่างกว่าความเป็นจริง รายได้ ที่อยู่ในรูปของภาษีบริษัท รายได้ที่กักเก็บไว้ใน บริษัทและรายได้ที่อยู่ในรูปของภาษีทางอ้อมทั้ง หมดสำหรับรายได้ประเภทที่ ๓ นี้เป็นรายได้ใน ความหมายที่กว้างซึ่งนักเศรษฐศาสตร์การคลัง ส่วนมากเห็นว่าควรจะนับว่าเป็นรายได้ที่มีความ สมบูรณ์ที่สุด

จากตารางที่ ๒ ดังกล่าว เราอาจกล่าวได้ว่า การกระจายรายได้ของประเทศไทยมีลักษณะ ของความไม่เท่าเทียมกันอยู่มากเมื่อเปรียบเทียบ กับประเทศต่าง ๆ อาทิเช่น เกาหลีใต้ (๐.๓๖ ใน ปี ๒๕๑๓) ปากีสถาน (๐.๓๓ ในปี ๒๕๑๓-๑๔) ศรีลังกา (๐.๓๔ ในปี ๒๕๑๓) หรือพิลิปปินส์ (๐.๔๙ ในปี ๒๕๑๔) นอกจากนี้เราจะเห็นได้ว่า ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้จะเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ ๒

การกระจายรายได้ของไทย ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๔

รายได้	Gini coefficient	
	๒๕๑๒	๒๕๑๔
๑. รายได้ที่เป็นกัวเงิน (money income)	๐.๔๘๘๗	๐.๕๘๘๙
๒. รายได้ของครอบครัว (household income)	๐.๔๙๘๖	๐.๕๐๗๑
๓. รายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว (adjusted household income)	๐.๔๙๖๑	๐.๕๓๕๓

ถ้าเราใช้นิยามของรายได้ที่เป็นตัวเงิน (money income) รายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว (adjusted household income) และรายได้ของครอบครัว (household income) ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็ เพราะว่ารายได้ที่เป็นสิ่งของเป็นรายได้ที่กระจายอยู่ในกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นค่าของการกระจายรายได้บนฐานของรายได้ที่เป็นตัวเงินจึงน่าจะให้ภาพพจน์ของการกระจายรายได้สูงเกินกว่าความเป็นจริง จะเห็นได้ว่าเมื่อเปลี่ยนฐานรายได้จากรายได้ที่เป็นตัวเงินมาเป็นรายได้ของครอบครัว ค่า

ของ Gini coefficient ลดลงทั้งในปี ๒๕๑๗ และ ๒๕๑๘ แต่ถ้าเราเปลี่ยนฐานรายได้จากรายได้ของครอบครัวมาใช้รายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว ค่าของ Gini coefficient จะสูงขึ้น ทั้งนี้อาจให้คำอธิบายได้ว่า ส่วนของรายได้ต่าง ๆ ที่บวกเพิ่มเข้าไปในรายได้ของครอบครัวเพื่อหารายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้วนั้นมีลักษณะที่จะกระจายไปอยู่ในมือของกลุ่มชนที่มีรายได้ระดับสูง ๆ บัญหาที่ควรจะตัดสินใจคือ เราควรจะถือว่า ค่า Gini coefficient ตัวไหนจะเป็นค่าที่แสดงถึงการกระจายรายได้ของไทย ก็คงเป็นที่ยอมรับกันว่า Gini coefficient บนฐานของรายได้ที่ปรับแล้วน่าจะถือว่าเป็นเครื่องชี้ถึงการกระจายรายได้ ในความหมายนี้เป็นรายได้ที่กว้าง และครอบคลุมไปถึงรายได้แบบทุกรายได้ของไทย เพราะเหตุว่า ประเภทซึ่งน่าจะเป็นนิยามของ

รายได้ที่สมบูรณ์มากกว่าเพื่อน สิ่งที่น่าสังเกตต่อไปก็คือความไม่เท่าเทียมกันของรายได้นั้นได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในระหว่างปี ๒๕๑๗ ถึง ๒๕๑๙ ถึงแม้ว่ารายได้ประชาชาติในช่วงเวลาดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย ๖% ต่อปีตามเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็คงจะอธิบายได้ว่านโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของไทยมุ่งประเด็นในเรื่องการเดินทางทางเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงผลในด้านการกระจายรายได้นั่นเอง ถ้านโยบายดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขแล้ว ซึ่งว่างของความยากจนและความร่าเรวงจะยิ่งมีมากยิ่งขึ้นในอนาคต

ภาระภาษีของประเทศไทย

บทความฉบับนี้เป็นรายงานการศึกษาภาระภาษีอากรของประเทศไทยในปี ๒๕๑๙ และ ๒๕๑๘ การศึกษาภาระภาษีอากรนี้อาจกล่าวได้ว่าจำเป็นจะต้องมีข้อมูลในรายละเอียดมากมายตามสมควร สิ่งที่นับว่าสำคัญในขั้นแรกก็คือ จะต้องตัดสินใจเสียก่อนว่าจะศึกษาเฉพาะภาระที่เกิดจากภาษีเท่านั้น หรือจะศึกษารายรับทุกประเภทของรัฐบาล หรือจะศึกษาไปพร้อม ๆ กันในด้านรายรับและรายจ่ายของรัฐบาลต่อจากนั้นเราจะจะต้องพิจารณาด้วยว่ารายได้นั้นควรจะมีนิยามหรือคำจำกัดความกว้างแคบเพียงใด สิ่งสุดท้ายที่ถือว่าสำคัญที่สุดและจะมีผลสะท้อนต่อผลของการวิเคราะห์ก็คือ ภาษีแต่ละประเภทนี้จะมีข้ออ้างอิงหรือข้อสมมติอย่างไร

ในเรื่องการผลักภาระภาษี จะเห็นได้ว่า การที่เราจะตัดสินใจศึกษาเรื่องภาระของภาษี ภาระของรายรับของรัฐบาลทั้งหมด หรือจะรวมการศึกษาในเรื่องการใช้จ่ายของรัฐบาลด้วยนั้น เป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้ศึกษาเป็นสำคัญ สำหรับการศึกษาของผู้เขียนนั้น มุ่งเน้นพิจารณาภาระที่เกิดจากภาษีเท่านั้น โดยยึดหลักที่ว่าภาษีเป็นเรื่องของการบังคับเรียกเก็บ ส่วนรายได้ของรัฐบาลอื่น ๆ อาทิเช่น ค่าธรรมเนียมค่าใบอนุญาตนั้นเป็นเรื่องของความสมควรใจของบุคคลที่จะแลกเปลี่ยนรายได้ของตนกับสิทธิบางอย่างจากรัฐบาล (*quid pro quo payments*) ดังนั้น รายได้ของรัฐบาลส่วนนี้ไม่ถือว่าก่อให้เกิดภาระแต่ประการใด สำหรับนิยามและคำจำกัดความของรายได้นั้น ผู้เขียนได้เลือกรายได้ ๒ แบบในรูปของรายได้ของครอบครัวและรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้วมาใช้ในการศึกษา สำหรับรายได้ในแบบแรกนั้นเป็นรายได้ชั้นคนทั่ว ๆ ไปถือว่าเป็นรายได้ของตน ส่วนรายได้ในแบบที่สองนั้นเป็นรายได้ที่นักเศรษฐศาสตร์การคลังทั่วไปถือว่าเป็นรายได้ที่มีคำจำกัดความที่กว้างขวางและค่อนข้างจะสมบูรณ์ที่สุดในบรรดาคำจำกัดความของรายได้ทั้งหลาย ในด้านข้อสมมุติของการผลักภาระภาษีนั้น หลังจากที่ได้พิจารณาข้อมูลระบบเศรษฐกิจและสังคมของ

ประเทศไทยแล้วภาษีชนิดต่าง ๆ จะมีข้อสมมุติในการผลักภาระภาษีดังนี้

๑. ภาษีบุคคลธรรมด้า ไม่มีการผลักภาระ

๒. ภาษีทรัพย์สินที่ดินและที่อยู่อาศัยภาระภาษีจะถูกผลักกลับไปให้ผู้เช่า ภาษีทรัพย์สินในด้านการปรับปรุงที่ดิน ภาระภาษีจะตกอยู่กับเจ้าของที่ดิน

๓. ภาษีบริษัท ภาระภาษีตกอยู่กับเจ้าของทุน แรงงาน และผู้บริโภคในอัตราส่วน ๑/๓ เท่า ๆ กัน

๔. ภาษีการค้า ภาระภาษีตกกับเจ้าของทุน แรงงาน และผู้บริโภคในอัตราส่วน ๑/๖ และ ๒/๓ ตามลำดับ

๕. ภาษีอากรแสตมป์ ภาระภาษีตกอยู่กับผู้ใช้เอกสารซึ่งจะต้องติดแสตมป์

๖. ภาษีเฉพาะอย่างและภาษีสินค้าเข้า ภาระภาษีตกอยู่กับผู้บริโภคสินค้าเท่านั้น

๗. ภาษีสินค้าออกและค่าพรีเมียมข้าว ภาระภาษีจะถูกผลักกลับไปให้ผู้ผลิตและชาวไร่ชavanaugh

ในการคำนวณภาระภาษีนั้น หลังจากที่ได้กำหนดการผลักภาระภาษีแต่ละประเภทแล้ว และภายหลังจากที่ภาษีดังกล่าวได้กระจายไปให้แก่ครอบครัวในระดับรายได้ต่าง ๆ กันแล้ว เรา

ก็ทำการคำนวณภาระภาษีโดยการคำนวณอย่างง่าย ๆ ข้างล่างนี้

$$\text{อัตราภาษีฐานรายได้} = \frac{\text{ภาษี}}{\text{รายได้}} \times 100 \\ (\text{Effective tax rate})$$

ผลของการคำนวณภาระภาษีของครอบครัวในระดับต่าง ๆ แสดงอยู่ในตารางที่ ๓ ถึง ๖ เราจะสังเกตเห็นว่าจากตารางที่ ๓ นั้น ในปี พ.ศ.๒๕๑๔ อัตราภาษีฐานรายได้ของครอบครัวสำหรับภาษีรายได้นุ่มนวลรวมดามีอัตรา ก้าวหน้า (progressive) โดยเริ่มจากราดบรายได้ต่ำไปจนถึงระดับรายได้ ๓๖,๐๐๐ บาทต่อปี และมีอัตราลดลง (regressive) ในระดับรายได้ ๔๘,๐๐๐-๖๐,๐๐๐ บาทต่อปี หลังจากนั้นจึงมีอัตรา ก้าวหน้า อีก การที่ผลเป็นเช่นนี้ก็เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะเหตุว่าภาษีรายได้นุ่มนวลรวมดามีแนวโน้ม ก้าวหน้าเมื่อเลื่อนจากระดับรายได้ต่ำไปทางสูง ในด้านภาษีทรัพย์สิน นั้น ลักษณะของมันเป็นอัตรา ก้าวหน้าแบบขั้นบันได ภาษีบิชัฟฟ์มีอัตรา ก้าวหน้าจากการระดับรายได้ต่ำ มีอัตราภาษีที่เป็นสัดส่วนคงที่ (proportion) ระหว่างรายได้ ๙,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี ต่อจากนั้นก็มีแนวโน้มลดลงเมื่อเลื่อนไปทางระดับรายได้สูงขึ้น สำหรับภาษีอื่น ๆ นั้น ถ้าจะกล่าวอย่างรวม ๆ ก็มีลักษณะคล้าย ๆ กันคือ เริ่มจากอัตรา ก้าวหน้าในระดับรายได้ต่ำ และมีอัตราลดลงในระหว่างรายได้ขั้น ๑๙,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี ถ้าเรา

หันมาพิจารณาภาษีทั้งหมดรวมกันของระดับรายได้ต่าง ๆ (ช่องสุดท้ายของมือ) จะเห็นได้ว่า มีลักษณะที่พัฒนาขึ้นลง เช่นเดียวกับภาษีประเภทต่าง ๆ อัตราภาษีฐานรายได้ของครอบครัวซึ่งหาจากภาษีทั้งหมดรวมกันและจากทุกขั้นของระดับรายได้แสดงค่า ๑๖.๖ เปอร์เซ็นต์ ค่าดังกล่าวนี้นับว่ามีความสำคัญในลักษณะที่ว่า เรายังอีกเป็นเปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของภาระภาษีทั้งหมดที่บุคคลในทุกระดับรายได้ควรจะต้องแบ่งภาระถ้าหากว่าอัตราภาษีจะมีลักษณะในรูปของภาษีรายได้ที่เป็นสัดส่วนเท่ากันของรายได้ (proportional income tax) หรือกล่าวง่าย ๆ ว่าถ้าจะให้ภาระภาษีมีการกระจายอย่างยุติธรรมแล้ว ทุก ๆ ระดับรายได้ควรจะเสียภาษีเป็นจำนวน ๑๖.๖ เปอร์เซ็นต์ของรายได้ของตน เพื่อที่จะแสดงให้เห็นชัดว่า ครอบครัวในระดับรายได้ใดแบ่งภาระภาษีเท่าใด เรายังอาจจะแสดงโดยรูปดังรูปที่ ๒ เราจะพบว่าโดยการใช้沁 หมายของรายได้ของครอบครัว (household income base) ครอบครัวที่มีรายได้ระดับ ๖๐,๐๐๐ ถึงระดับรายได้ ๒๕๕,๐๐๐ บาทต่อปี และระดับรายได้ ๖๐,๐๐๐ ต่อปีขึ้นไปแบ่งภาระภาษีมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้ระดับอื่น ๆ ถ้าจะกล่าวอย่างง่าย ๆ แล้วเรารายก็จะได้ว่าครอบครัวที่ยากจนและครอบครัวที่มีฐานะปานกลางแบ่งภาระภาษีมากกว่าครอบครัวที่ค่อนข้างจะร่ำรวย และครอบครัวที่ร่ำรวยนั้นเอง

ตารางที่ ๓

อัตราภาษีฐานรายได้ของครอบครัว ๒๕๑๙

(เบอร์เซ็นต์)

ระดับชั้นของรายได้ (บาท)	ภาษีรายได้ บุคคลธรรมดा	ภาษีทรัพย์สิน	ภาษีบริษัท	ภาษีการค้า และอากร แสดงปี	ภาษี เฉพาะอย่าง	ภาษีสินค้าเข้า	ภาษีเมื่อขาย สินค้าออก	ภาษีทั่วหมด
ต่ำกว่า ๓,๐๐๐	—	๐.๖	๐.๖	๒.๘	๒.๗	๔.๗	๑.๖	๑๒.๑
๓,๐๐๐—๕,๗๗๗	—	๐.๙	๐.๙	๔.๐	๓.๑	๖.๔	๒.๖	๑๗.๓
๖,๐๐๐—๘,๗๗๗	—	๐.๙	๑.๐	๔.๕	๓.๗	๗.๖	๓.๐	๒๐.๐
๙,๐๐๐—๑๑,๗๗๗	๐.๗	๐.๙	๑.๑	๔.๙	๓.๙	๙.๙	๓.๐	๒๒.๓
๑๒,๐๐๐—๑๔,๗๗๗	๑.๑	๐.๙	๑.๒	๕.๑	๔.๑	๙.๕	๒.๙	๒๓.๐
๑๕,๐๐๐—๑๗,๗๗๗	—	๐.๙	๑.๓	๕.๙	๔.๐	๙.๙	๒.๖	๒๐.๗
๑๘,๐๐๐—๒๗,๗๗๗	๑.๖	๐.๙	๑.๔	๕.๙	๓.๙	๙.๐	๑.๙	๒๑.๖
๒๘,๐๐๐—๓๙,๗๗๗	—	๐.๙	๑.๔	๕.๙	๓.๙	๙.๑	๒.๑	๒๑.๗
๓๐,๐๐๐—๓๙,๗๗๗	๑.๑	๐.๙	๑.๔	๕.๙	๓.๙	๙.๑	๒.๙	๒๑.๔
๓๖,๐๐๐—๔๗,๗๗๗	๑.๓	๐.๙	๑.๔	๕.๙	๓.๙	๙.๑	๑.๙	๒๑.๔
๔๙,๐๐๐—๕๗,๗๗๗	๑.๓	๐.๙	๑.๔	๕.๙	๓.๙	๙.๑	๑.๙	๒๑.๔
๖๐,๐๐๐—๗๗,๗๗๗	๑.๗	๐.๙	๑.๓	๕.๖	๒.๗	๕.๙	๐.๓	๒๔.๖
รายได้ทุกระดับชั้น	๑.๕	๐.๗	๑.๑	๕.๗	๓.๙	๗.๑	๒.๙	๒๐.๗

ตารางที่ ๔

อัตราภายนูรรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว ๒๕๒๑

(เปอร์เซ็นต์)

ระดับชั้นของรายได้ (บาท)	ภาระรายได้ บุคคลรวมๆ	ภาระทรัพย์สิน	ภาระบริษัท	ภาระการค้า และอกรา และสถาปัตย	ภาระ ^๑ เฉพาะอย่าง	ภาระสินค้าเข้า	ภาระเมื่อ ยกภาระ สินค้าออก	ภาระ ^๒ ทางหมวด
กว่า ๓,๐๐๐	—	๐.๑	๐.๔	๒.๗	๑.๙	๓.๗	๑.๙	๙.๖
๓,๐๐๐—๕,๙๙๙	—	๐.๑	๐.๖	๒.๙	๒.๙	๔.๗	๑.๙	๑๒.๕
๖,๐๐๐—๘,๙๙๙	—	๐.๑	๐.๗	๓.๑	๒.๖	๕.๓	๑.๑	๑๓.๗
๙,๐๐๐—๑๑,๙๙๙	๐.๖	๐.๑	๐.๙	๓.๓	๒.๖	๕.๔	๒.๐	๑๕.๐
๑๒,๐๐๐—๑๔,๙๙๙	๐.๗	๐.๑	๐.๙	๓.๔	๒.๗	๕.๗	๑.๙	๑๕.๓
๑๕,๐๐๐—๑๗,๙๙๙	—	๐.๑	๐.๙	๓.๓	๒.๗	๕.๗	๑.๙	๑๓.๗
๑๘,๐๐๐—๒๗,๙๙๙	—	๐.๑	๐.๙	๓.๓	๒.๗	๕.๒	๑.๙	๑๓.๗
๒๘,๐๐๐—๓๗,๙๙๙	๐.๑	๐.๒	๐.๙	๓.๓	๒.๖	๕.๓	๑.๙	๑๓.๗
๓๘,๐๐๐—๔๗,๙๙๙	—	๐.๓	๐.๙	๓.๑	๒.๑	๔.๔	๑.๑	๑๑.๙
๔๘,๐๐๐—๕๗,๙๙๙	—	๐.๓	๐.๙	๒.๙	๑.๙	๓.๗	๑.๙	๑๑.๙
๕๙,๐๐๐—๖๗,๙๙๙	๐.๖	๐.๓	๐.๙	๒.๙	๑.๙	๓.๗	๑.๙	๑๑.๙
๖๙,๐๐๐—๗๗,๙๙๙	๐.๗	๐.๓	๐.๙	๒.๙	๐.๖	๓.๖	๑.๐	๑๐.๙
๗๙,๐๐๐—๘๗,๙๙๙	๐.๗	๐.๓	๐.๙	๒.๙	๑.๖	๓.๖	๑.๑	๑๐.๙
๘๙,๐๐๐—๙๙,๙๙๙	๐.๗	๐.๓	๐.๙	๒.๙	๑.๕	๓.๓	๐.๙	๑๐.๙
๙๙,๐๐๐ ขึ้นไป	๔.๒	๐.๓	๐.๙	๒.๖	๑.๕	๓.๓	๐.๙	๑๓.๗
รายได้ทั่วไป	๑.๐	๐.๒	๐.๗	๓.๐	๑.๑	๔.๔	๑.๔	๑๒.๙

ตารางที่ ๕

อัตราภาษีฐานรายได้ของกรอบครัว ๒๕๑๔

(เบอร์เซ็นต์)

ระดับชั้นของรายได้ (บาท)	ภาษีรายได้ บุคคลธรรมดา	ภาษีทรัพย์สิน	ภาษีบริษัท	ภาษีการค้า และอากร สถาบันปั้น	ภาษี เฉพาะอย่าง	ภาษีสนับสนุนฯ	ค่าพรémium และภาษี สินค้าออก	ภาษีทั่วไป
กว่า ๓,๐๐๐	—	๐.๒	๐.๖	๓.๓	๓.๒	๔.๐	๐.๔	๑๒.๗
๓,๐๐๐—๕,๙๙๙	—	๐.๒	๐.๙	๔.๔	๓.๘	๖.๑	๐.๖	๑๖.๑
๖,๐๐๐—๘,๙๙๙	—	๐.๒	๑.๐	๔.๖	๔.๓	๖.๖	๐.๗	๑๗.๔
๙,๐๐๐—๑๑,๙๙๙	—	๐.๒	๑.๑	๕.๒	๔.๗	๗.๔	๐.๗	๑๙.๔
๑๒,๐๐๐—๑๔,๙๙๙	—	๐.๒	๑.๑	๕.๗	๔.๐	๖.๔	๐.๖	๑๗.๐
๑๕,๐๐๐—๑๗,๙๙๙	—	๐.๒	๑.๑	๕.๗	๔.๒	๖.๖	๐.๔	๑๗.๐
๑๘,๐๐๐—๒๗,๙๙๙	๐.๙	๐.๒	๑.๑	๕.๗	๓.๙	๖.๑	๐.๔	๑๗.๓
๒๘,๐๐๐—๓๙,๙๙๙	๑.๐	๐.๔	๑.๑	๔.๔	๓.๓	๕.๓	๐.๔	๑๖.๐
๓๐,๐๐๐—๓๙,๙๙๙	—	๐.๔	๑.๐	๓.๙	๒.๕	๔.๑	๐.๔	๑๒.๔
๓๖,๐๐๐—๔๙,๙๙๙	๑.๙	๐.๔	๑.๐	๔.๐	๒.๗	๔.๔	๐.๓	๑๔.๙
๔๙,๐๐๐—๕๙,๙๙๙	๑.๔	๐.๔	๑.๐	๓.๙	๒.๔	๔.๐	๐.๓	๑๓.๓
๖๐,๐๐๐ ขึ้นไป	๑๑.๑	๐.๔	๐.๐	๔.๐	๒.๙	๔.๖	๐.๑	๔๔.๑
รายได้ทุกระดับชั้น	๑.๔	๐.๔	๑.๐	๔.๓	๓.๕	๔.๔	๐.๔	๑๖.๖

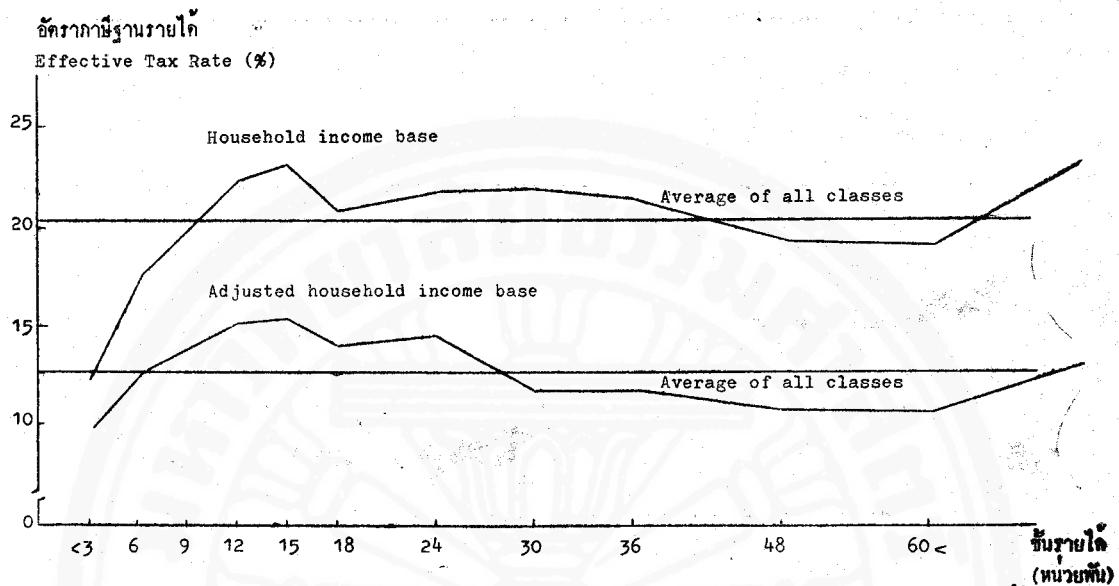
ตารางที่ ๖

อัตราภาษีฐานรายได้ของครอบครัวที่ปรับແລ້ວ ๒๕๑๙

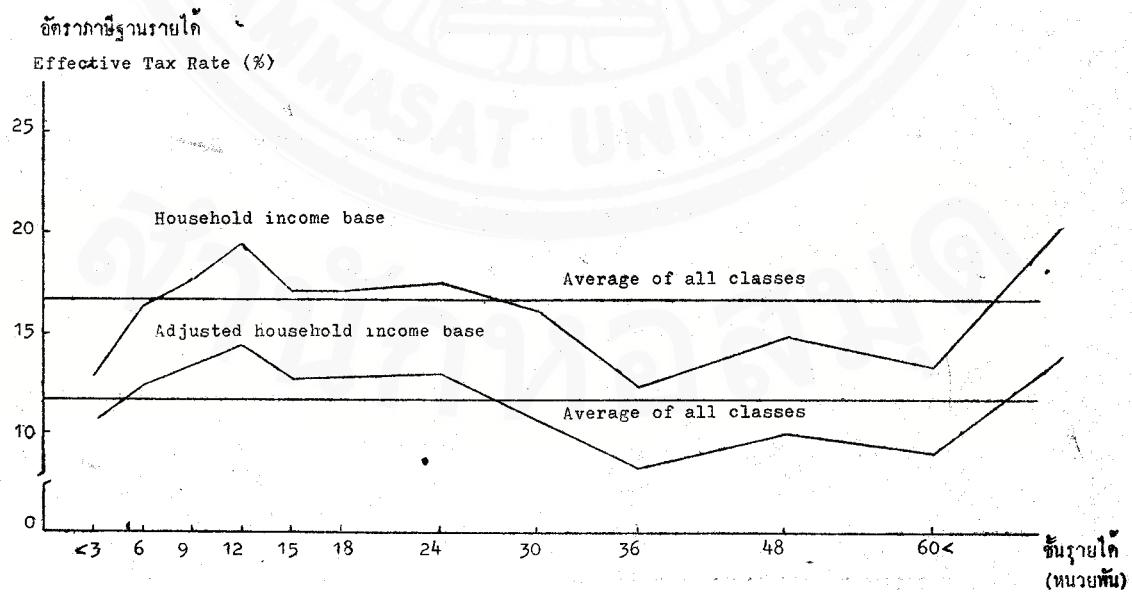
(ເປົ້າເຊັນ)

ระดับชั้นของรายได้ (บาท)	ภาษีรายได้ บุคคลธรรมดา	ภาษีทรัพย์สิน	ภาษีบริษัท	ภาษีการค้า และอากร แสตมป์	ภาษี เชื้อชาติ	ภาษีสินค้าเข้า	ภาษีเรเมຍ และภาษี สินค้าออก	ภาษีหงหงด
ทั่วไป ๓,๐๐๐	—	๐.๑	๐.๔	๒.๗	๒.๖	๔.๑	๐.๔	๑๐.๔
๓,๐๐๐—๕,๙๙๙	—	๐.๑	๐.๗	๓.๔	๒.๙	๔.๗	๐.๔	๑๒.๔
๖,๐๐๐—๘,๙๙๙	—	๐.๒	๐.๘	๓.๕	๓.๒	๕.๐	๐.๔	๑๓.๒
๙,๐๐๐—๑๑,๙๙๙	—	๐.๒	๐.๘	๓.๖	๓.๔	๕.๔	๐.๔	๑๔.๔
๑๒,๐๐๐—๑๔,๙๙๙	—	๐.๒	๐.๙	๓.๗	๓.๖	๕.๘	๐.๔	๑๕.๖
๑๕,๐๐๐—๑๗,๙๙๙	—	๐.๒	๐.๙	๓.๘	๓.๗	๖.๒	๐.๔	๑๗.๖
๑๘,๐๐๐—๒๗,๙๙๙	๐.๖	๐.๒	๐.๙	๓.๙	๓.๙	๖.๖	๐.๓	๒๙.๖
๒๘,๐๐๐—๓๙,๙๙๙	๐.๗	๐.๓	๐.๙	๒.๙	๒.๒	๓.๕	๐.๒	๓๐.๖
๓๐,๐๐๐—๓๙,๙๙๙	—	๐.๓	๐.๙	๒.๖	๑.๗	๒.๗	๐.๓	๓๙.๓
๓๖,๐๐๐—๔๗,๙๙๙	๑.๒	๐.๓	๐.๙	๒.๗	๑.๘	๒.๕	๐.๒	๔๐.๐
๔๗,๐๐๐—๕๙,๙๙๙	๐.๙	๐.๓	๐.๙	๒.๕	๑.๖	๒.๗	๐.๒	๕๐.๐
๖๐,๐๐๐ ขึ้นไป	๗.๔	๐.๔	๐.๙	๒.๖	๑.๗	๓.๐	๐.๑	๖๖.๔
รายได้ทุกระดับชั้น	๑.๑	๐.๓	๐.๙	๓.๑	๒.๕	๓.๗	๐.๓	๗๖.๗

รูปที่ ๑
อัตราภาษีฐานรายได้ ๒๕๗๒

รูปที่ ๒
อัตราภาษีฐานรายได้ ๒๕๗๔

เมื่อเราเปลี่ยนจากการใช้รายได้ของครอบครัวมาเป็นรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว (Adjusted household income) ข้อสรุปข้างบนก็ยังคงเป็นจริงอยู่นั่นเอง สำหรับปี ๒๕๑๗ นั้นเราก็อาจจะให้ข้อสรุปของภาระภาษีว่าคล้ายๆ กับปี ๒๕๑๔ เพียงแต่ว่าจะมีความแตกต่างกันไปบ้างในเรื่องของช่วงรายได้ที่จะพิจารณาว่าระดับรายได้ไหนมีภาษีมากหรือน้อยกว่าภาระภาษีเฉลี่ย

ความก้าวหน้าหรือลดลง (gressivity) ของโครงสร้างภาษีอากรของไทย

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว การกระจายรายได้ของประเทศย่อมสัมพันธ์กับโครงสร้างของภาษีอากรที่เป็นอยู่ ถ้าเราสมมุติให้การใช้จ่ายของรัฐบาลอยู่คู่ที่ ประเทศที่มีโครงสร้างภาษีก้าวหน้าสูง ย่อมจะมีผลทำให้การกระจายรายได้มีลักษณะที่เท่าเทียมกันยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้ามถ้าโครงสร้างของภาษีอากรมีลักษณะลดลง การกระจายรายได้จะมีความไม่เท่าเทียมกันยิ่งขึ้น สำหรับประเทศไทยนั้นเราทราบมาแล้วว่า อัตราภาษีฐานรายได้ (Effective tax rate) มีลักษณะพันผวนขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่ว่าจะใช้นิยามของคำว่ารายได้ในแบบเด็กตาม ดังนั้น จึงเป็นการยากลำบากที่จะกล่าวสรุปว่า ภาษีอากรประเภทไหนหรือโครงสร้างภาษีอากรของไทยมีลักษณะก้าวหน้าหรือลดลงอย่างไร ในการแก้ปัญหา

ดังกล่าววนี้ Professor Daniel B. Suits ซึ่งเคยเป็นอาจารย์ผู้บรรยาย ณ มหาวิทยาลัยฮาร์วีย์ได้ค้นพบเทคนิคของการวัดความก้าวหน้าของภาษีอากรโดยใช้วิธีการที่คล้ายคลึงกับการหา Gini coefficient ซึ่งอาจสรุปวิธีการหาได้ดังนี้

สมมุติให้ $S =$ ดัชนีความก้าวหน้าของภาษี

$X =$ เปอร์เซ็นต์สะสมของรายได้

$Y =$ เปอร์เซ็นต์สะสมของอัตราภาษีฐานรายได้

เพราะະนະ $S = 1 - \sum_{i=1}^n (X_i - X_{i-1})$

$$(Y_i + Y_{i-1})$$

$$-1 < S > +1$$

ค่า S ที่เป็น + แสดงถึงว่าภาษีนั้นเป็นภาษีที่มีลักษณะก้าวหน้า ส่วนค่า S ที่เป็นลบแสดงถึงภาษีที่มีลักษณะลดลง ถ้าค่า S เท่ากับศูนย์ ภาษีนั้นจะเป็นภาษีที่เป็นสัดส่วน (proportional) อย่างไรก็ตามถึงแม้วิธีการนี้จะสามารถแก้ปัญหาในการสรุปว่าภาษีใดจะมีลักษณะก้าวหน้าหรือลดลงก็ตาม วิธีการนี้ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ค่า S จะเป็นค่าที่แสดงความก้าวหน้าหรือลดลงของภาษีประเภทนั้นในทุกระดับรายได้แต่ไม่อาจบอกเราได้ว่าช่วงไหนของรายได้ภาษีมีลักษณะก้าวหน้าหรือลดลง เป็นต้น ถ้าเราพิจารณาจากตารางที่ ๗ เราจะพบว่าโครงสร้าง

ภาษีของประเทศไทยมีลักษณะที่ก้าวหน้าเล็กน้อย ทั้งในปี ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๔ ถ้าหากว่าเรา พิจารณาโดยใช้รายได้ของครอบครัวเป็นฐานในการคำนวณ จะเห็นได้ว่าความก้าวหน้าของภาษี ได้ลดลงจาก ๐.๑๓ ในปี ๒๕๑๒ มาเป็น ๐.๐๐๗ ในปี ๒๕๑๔ ถ้าเราเปลี่ยนฐานรายได้มาเป็นรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว ลักษณะตรงข้าม จะเกิดขึ้น นั่นคือ โครงสร้างภาษีของประเทศไทย จะมีลักษณะลดลงโดยค่า S จะเริ่มจาก -๐.๐๑๐

ในปี ๒๕๑๒ มาเป็น -๐.๐๖๓ ในปี ๒๕๑๔ ถ้า เราหันมาพิจารณาภาษีแต่ละประเภทจะสังเกตเห็นว่า ภาษีทางตรงของประเทศไทยมีลักษณะก้าวหน้า ส่วนภาษีทางอ้อมนั้นมีลักษณะลดลง จากการทราบถึงโครงสร้างภาษีเช่นนี้ เราก็อาจจะสรุปได้ว่า โครงสร้างภาษีของประเทศไทยจะช่วยให้ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ลดลงถ้า เราใช้รายได้ของครอบครัวเป็นฐาน ในทางตรง กันข้ามถ้าเราใช้รายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว

ตารางที่ ๙)

S – Coefficient แสดงถึงลักษณะความก้าวหน้าของภาษี ประเภทต่าง ๆ ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๔

ภาษี	S-Coefficient			
	ฐานรายได้ของครอบครัว	ฐานรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว	๒๕๑๒	๒๕๑๔
ภาษีรายได้บุคคลธรรมดा	๐.๖๓๒	๐.๗๖๖	-๐.๕๕๗	๐.๗๔๓
ภาษีทรัพย์สิน	๐.๓๐๓	๐.๖๑๘	๐.๒๙๕	๐.๑๕๐
ภาษีบริษัท	๐.๑๖๐	๐.๐๙๘	๐.๐๙๕	-๐.๐๙๐
ภาษีการค้าและอากรแสตมป์	๐.๑๑๐	-๐.๐๙๘	-๐.๐๑๑	-๐.๐๙๘
ภาษีเฉพาะอย่าง	๐.๐๕๖	-๐.๐๗๖	-๐.๐๗๐	-๐.๑๕๘
ภาษีสินค้าเข้า	๐.๐๖๖	-๐.๐๘๗	-๐.๐๖๑	-๐.๑๔๔
ค่าพรีเมี่ยมและภาษีสินค้าออก	-๐.๐๓๐	-๐.๑๘๐	-๐.๐๕๕	-๐.๑๕๐
ภาษีหุ้นส่วน	๐.๑๓๓	-๐.๐๐๗	-๐.๐๑๐	-๐.๐๖๓

หมายเหตุ เครื่องหมายบวกแสดงถึงว่าภาษีชนิดนักทั่วไปเป็นภาษีก้าวหน้า เครื่องหมายลบแสดงถึงภาษีถอยหลัง ส่วน S-Coefficient เป็นคำที่ผู้เขียนบัญญัติขึ้นเอง

เป็นฐาน เรายังคงกล่าวได้ว่า โครงสร้างภาษีของประเทศไทย เช่นนี้จะทำให้ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น ข้อสรุปดังกล่าวแล้วน่าจะเป็นจริง เพราะจากตารางที่ ๘ นั้น Gini coefficient ซึ่งหาได้จากการยได้ก่อนหักภาษีและภาษีหักภาษีแสลงให้เห็นว่า ด้วยฐานของรายได้ของครอบครัว การกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันได้ลดลงประมาณ ๔.๕% และ ๐.๖% ในปี ๒๕๑๒ และปี ๒๕๑๕ ตามลำดับแต่เมื่อเปลี่ยนมาใช้ฐานรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว ความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ ๐.๑% และ ๐.๕% ในปี ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๕ ตามลำดับ

โดยสรุปแล้ว เนื่องจากนิยามของรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้วเป็นนิยามของรายได้ที่กว้างขวางและสมบูรณ์ ผู้อาชญากร้าวได้ว่า ภาษีของประเทศไทยก่อให้เกิดภาระภาษีแก่คนจนมากกว่าคนที่ร่ำรวย ลักษณะของการกระจายภาระเช่นนี้ดูออกจะขาดความเป็นธรรมต่อสังคมไทยยิ่งนัก เพราะชนส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในฐานะที่ยากจนอยู่แล้ว และโดยเหตุที่โครงสร้างภาษีอกรของประเทศไทยมีลักษณะถดถอย บัญชีของภาระภาษีได้ที่ไม่เท่าเทียมกันซึ่งนับว่าอยู่ในระดับที่สูงมากของไทย จึงไม่อาจจะแก้ไขได้ด้วยเครื่องมือภาษีที่มีอยู่ในบัญชี หากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีอากรไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร ซึ่งว่างระหว่างคนจนและคนรวยก็คงนับว่าจะขยายตัวออกไปมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะข้างล่างนี้มีจุดประสงค์ที่จะลดความถดถอยของภาษีของประเทศไทยและเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐบาลเป็นสำคัญ

(๑) โดยเหตุที่ภาษีรายได้บุคคลธรรมดา และภาษีทรัพย์สินมีลักษณะที่ก้าวหน้า การเพิ่มความก้าวหน้าของภาษีเหล่านี้จะช่วยให้เกิดการลดลงในความถดถอยของภาษีทั้งหมดของประเทศไทย ในด้านที่เกี่ยวกับภาษีรายได้บุคคลธรรมดาด้านนี้ อัตราภาษีดูเหมือนจะก้าวหน้าในระดับที่น่าพอใจแล้ว แต่ถ้าจะให้การกระจายภาระภาษีตอกย้ำกับกลุ่มน้ำที่มีฐานะร่ำรวยมากยิ่งขึ้น เรายังจะเริ่มใช้ภาษี capital gains โดยให้รวมรายได้จาก capital gains เข้าไปอยู่ในฐานภาษีรายได้บุคคลธรรมดาด้วย การดำเนินการเช่นนี้นอกจากจะทำให้การกระจายภาระภาษีไปตอกย้ำกับกลุ่มน้ำที่มีรายได้สูงเพิ่มขึ้นแล้ว การเก็บ capital gains จะช่วยให้การเก็บกำไรที่ดิน หรือสินทรัพย์อื่น ๆ ซึ่งไม่อำนวยประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ประเทศลดลงไปด้วย สำหรับภาษีทรัพย์สินนั้น อัตราภาษีปรับปรุงที่ดินควรจะเพิ่มขึ้นและจัดให้เป็นอัตรา ก้าวหน้า เพราะในบัญชีนี้ อัตราภาษีปรับปรุงที่ดินมีลักษณะถดถอยเมื่อที่ดินมีราคาสูงขึ้นในระดับเกินกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท

(๒) เนื่องจากประเทศไทยไม่อ้าวที่จะหลีกเลี่ยงการพึงอยู่กับรายได้จากภาษีทางอ้อม ซึ่งมีลักษณะถดถอย เรายังคงลดการถดถอยของภาษีนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีสินค้าเข้า-

และภาษีการค้าในส่วนของภาษีการค้านั้น อัตราภาษีในธุรกิจที่สนองให้แก่กลุ่มชนที่ร่วมรายควรจะเพิ่มสูงขึ้นได้มาก อาทิ เช่น ธุรกิจสถานเริงรมย์ สถานอาบอบนวด หรือภัตตาคาร เป็นต้น สำหรับสินค้าเข้านั้น อัตราภาษีควรจะเพิ่มสำหรับสินค้าที่ไม่จำเป็นต่อการครองชีพ อาทิ เช่น รถยนต์นั่ง ส่วนบุคคลที่มีกำลังม้าสูง ๆ เครื่องนำรุ่งความสุขต่าง ๆ เช่น สเตอโรโอลเครื่องสำอางค์ หรือเครื่องแต่งกาย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเพิ่มภาษีสินค้าเข้านั้นควรที่จะศึกษาให้แจ้งชัดเสียก่อนว่า สินค้าใดบริโภคด้วยบุคคลที่มีระดับรายได้ดี มีชนน์แล้วอาจจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่คนยากจนไปด้วย

(๓) ในด้านการเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐบาลนอกจากข้อเสนอแนะ ๒ ข้อดังกล่าวข้างบนแล้ว การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรนั้นว่า

เป็นสิ่งที่ควรจะเร่งกระทำอย่างยิ่ง โดยเหตุจากการหลบเลี้ยงและการหลบหลีกภาษีอากรนั้นได้เป็นที่แพร่หลายทั่วไป ความสนใจควรจะมุ่งไปในด้านการควบคุมติดตามประเมินภาษีบิชท์ และห้างร้านค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสนใจควรจะมุ่งไปสู่การประเมินภาษีของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ซึ่งรายได้ที่ได้รับนั้นมักจะเป็นรายได้ในรูปเงินสด อาทิ เช่น แพทย์ หน่วยความนักบัญชีและสถาปนิก การแก้ไขในเรื่องประสิทธิภาพการจัดเก็บนั้นควรจะทำไปควบคู่กับการจัดพนักงานภาษีอากรที่ให้ความร่วมมือกับบรรดาผู้หลบเลี้ยงภาษีอากรต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า การปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรจะนำรายได้มาสู่รัฐเป็นจำนวนมหาศาลซึ่งอาจจะเพิ่มรายได้ถึงเท่าตัวโดยที่ไม่ต้องมีการขันอัตราภาษีเลยก็ได้

ตารางที่ ๘

การเปลี่ยนเที่ยบระหว่างการกระจายรายได้ก่อนหักภาษี และ การกระจายรายได้ภายหลังหักภาษีแล้ว

	Gini Coefficient		เบอร์เข็มต์การเปลี่ยนแปลงของการกระจายรายได้
	ก่อนหักภาษี	ภายหลังการหักภาษี	
๒๕๒๐ ฐานรายได้ของครอบครัว	๐.๔๙๘๖ ๐.๔๙๗๓	๐.๔๐๘๗ ๐.๔๙๗๙	-๔.๔ +๐.๑
๒๕๑๔ ฐานรายได้ของครอบครัวที่ปรับแล้ว	๐.๔๐๒๑ ๐.๔๙๑๖	๐.๔๙๙๒ ๐.๔๙๗๙	-๐.๖ +๐.๔

หมายเหตุ เครื่องหมายลบแสดงถึงการลดลงในความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ส่วนเครื่องหมายบวก แสดงถึงการเพิ่มขึ้นในความไม่เท่าเทียมกันของรายได้